

ΤΕΤΡΑΔΙΑ

τετράδιο εξηκοστό πέμπτο

ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΚΡΙΤΙΚΗΣ

Άνοιξη-Καλοκαίρι 2016

Σταύρος Λυγερός: Η κυβέρνηση Τσίπρα σε συμπληγάδες
Ρούντι Ρινάλντι: Η ματαίωση της ελπίδας. Κάποιες σκέψεις για την τροχιά του ΣΥΡΙΖΑ

Κώστας Βενιζέλος: Οι σχέσεις Αθηνών-Λευκωσίας και το ενδοελληνοκυπριακό μέτωπο

Ηλίας Νικολόπουλος: Ανάγκη εναλλακτικού σχεδίου ανασυγκρότησης και ανάπτυξης της οικονομίας και της κοινωνίας για την υπέρβαση της κρίσης

Σπύρος Σακελλαρόπουλος: Μετασχηματισμοί στη διάρθρωση της ελληνικής κοινωνίας 1991-2011

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ-SCRIPTA MANENT

Αντόνιο Γκράμσι: Το αμάρτημα του να μην είσαι γνωστός. [Πώς οι Τούρκοι έσφαξαν εκατοντάδες χιλιάδες Αρμένιους]

Παναγιώτης Κονδύλης: [Όπως στρώνει καθένας, έτσι κοιμάται]

Λουκάς Αξελός: Αρχαίος ελληνικός κόσμος και Βυζάντιο στο έργο του Ρήγα Βελεστινλή

Στάθης Ανδρέου: Ισότητα και ελευθερία στον Ζ.Ζ.Ρουσσώ και στον Τ.Χομπς

Μάνος Σταυρουλάκης: J.L.Talmon: Μία ολοκληρωτική ανάγνωση του Κοινωνικού Συμβολαίου του J.J.Rousseau

Σωτήρης Δημόπουλος: Το εθνικό ζήτημα στη ρωσική αυτοκρατορία και η «ανατολική» στροφή του Λένιν

Γιάννης Πανούσης: Απλά μαθήματα εγκληματολογίας

Δημήτρης Δεληολάνης: Τα πρωτεία της πολιτικής στη διδασχά των αρχαίων

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ - ΕΞ ΟΝΥΧΟΣ ΤΟΝ ΛΕΟΝΤΑ

Χριστίνα Ανδρέου: Δεκατρία και Έξι Νέα Βιβλία

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΕΚΔΟΣΗΣ

Α΄

Το σημείωμα της έκδοσης αυτής ξεπερνά τα συνήθη editorial του περιοδικού, όπου η όποια ρητορική που αναπτύσσαμε ανταποκρινόταν, τρόπον τινά, στην «κανονικότητα μιας κανονικής περιόδου».

Το σημερινό, μετά δύο χρόνια σιωπής, κείμενο, γράφεται μετά την ήττα που έχουμε υποστεί ως έθνος, ως λαός και ως Αριστερά· ήττα, όχι οριστική, αλλά βαριά, που δεν αφήνει περιθώρια διαφυγής σε κανέναν μας.

Μικρή σημασία έχει πλέον αν τα «Τετράδια» με προφανή αγωνία που άγγιζε τα όρια της απελπισίας τόνιζαν στο τελευταίο τεύχος της άνοιξης του 2014 ότι:

«Και εδώ είναι ακριβώς που αναφύεται μέσα από την ίδια την πραγματικότητα απειλητικό το πρόβλημα της υστέρησης και της ανεπάρκειας. Γιατί πρέπει κάποιος να εθελotuφλεί για να μην αναγνωρίσει ότι, παρά τις σημαντικές προόδους, υπάρχει πρόβλημα όσον αφορά την λειτουργία του ΣΥΡΙΖΑ, ότι η όλη λογική, διάρθρωση και πρακτική του αντιστοιχεί περισσότερο στον πριν το 2012 πολιτικό σχηματισμό. Ότι η αναντιστοιχία ανάμεσα στον «τακτικό στρατό» του 5% και τους «άτακτους» του υπόλοιπου 25% είναι εμφανής. Ότι η δύναμη της διάγνωσης και του καταγγελτικού λόγου ξεπέρασαν τα όριά τους. Αυτή είναι η αλήθεια.

»Υπάρχει περίσσεια γραπτού και προφορικού λόγου. Το ενδιαφέρον, όμως, για την αριστερή εκδοχή του *filioque* είναι μηδενικό.

»Η πραγματικότητα ωμά συμπυκνώνει όπως και 200 χρόνια πριν τα αιτήματα του ελληνικού λαού στο τρίπτυχο: **εθνική ανεξαρτησία – δημοκρατία – κοινωνική δικαιοσύνη**.

»Τα «Τετράδια», σταθερά και κατ' επανάληψη, έχουν τονίσει ότι ο αποφασιστικός κρίκος στην αλυσίδα φέρνει το όνομα **Δημοκρατία**.

»**Η Ελλάδα χρειάζεται το νέο 1843 της και η Ευρώπη το νέο 1848 της.**

»Δεν μπορείς να καταστρέφεις χωρίς να δημιουργείς. Βρισκόμαστε σε μια πολύ κρίσιμη καμπή που δεν προσφέρεται σε κανενός είδους υπεραισιοδοξίες και κορδωμάτα, που, όπως σωστά επεσήμανε ο Γκράμσι, δεν είναι παρά ένας τρόπος για να υπερασπίζεται κανείς την τεμπελιά του, την ανευθυνότητα και την θέλησή του να μην κάνει τίποτα.

»Η βοή των πλησιαζόντων γεγονότων είναι εκκωφαντική. Η στάση όμως του κόμματος της μαχόμενης Αριστεράς, αδιαμφισβήτητα αγωνιστική, παραμένει αμήχανη σε μια σειρά ζητημάτων με κορυφαίο το ποιοι είναι οι φίλοι μας και ποιοι οι εχθροί μας ως προς το κομβικό πρόβλημα των συμμαχιών».

Οι εκκλήσεις, παρεμβάσεις κ.λπ., όπως τα γεγονότα απέδειξαν, δεν βρήκαν αποδέκτη και για άλλη μια φορά το Γράμμα της Ιστορίας δόθηκε σε λάθος παραλήπτη.

Ας το πούμε αξιωματικά από την αρχή. Υπήρχε σε όλους μας (σε διαφορετικούς συνδυασμούς) η λάθος εκτίμηση όσον αφορά το μέγεθος της καταστροφής στην αξιακή σφαίρα που είχε επιφέρει ο μεταπολιτευτικός συβαριτισμός και η επίσης λάθος εκτίμηση ότι αυτό αφορούσε μόνο το ΠΑΣΟΚ και την ΝΔ και όχι την Αριστερά.

Και μπορεί τα «Τετράδια» από το 1984 να είχαν επισημάνει ότι μεγάλο μέρος της Ιστορικής Αριστεράς «άπλωσε το χέρι της στο μέλι», εντάχθηκε στο μεταπολιτευτικό σύστημα και μετεξελίχθη σε κοινωνική Δεξιά, που από κεκτημένη ταχύτητα εξακολουθούσε να εκπέμπει έναν τύποις αριστερό πολιτικό λόγο, γεγονός που κατά κύριο λόγο αφορούσε τα δεσπίζοντα μέρη στο τότε ΚΚΕ εσ. και τον ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟ. Η δημιουργία όμως του ΣΥΡΙΖΑ και η ραγδαία εκλογική του άνοδος με την διεύρυνση της κοινωνικής του βάσης, λόγω της προσχώρησης ευρύτατων στρωμάτων της νέας υπό διαμόρφωση κοινωνικής Αριστεράς (άνεργοι, κατεστραμμένα μεσοστρώματα, κ.λπ.), δημιούργησε μιαν αίσθηση μετατόπισης του όλου «σκηνικού» προς τα αριστερά.

Όμως και σε αυτό το σημείο η διάγνωσή μας δεν ήταν παρά μόνο εν μέρει σωστή.

Η κοινωνική Δεξιά του ΣΥΡΙΖΑ και το βουλιμικό για «αποκατάσταση» και εξουσία επικρατήσαν πολιτικό προσωπικό ήταν πολύ πιο ισχυρά, αποφασισμένα και με ευρύτατες πολιτικές εφεδρείες εξασκημένες στο πλιάτσικο, ώστε μετά την Κίρκεια μετάλλαξή τους να ολοκληρώσουν την φαουστική τους συναλλαγή με την ευρωπαϊκή αριστοκρατία του χρήματος και το μεγάλο αφεντικό επέκεινα του Ατλαντικού.

Ίσως κάποιοι αντιτείνουν ότι η όλη μας τοποθέτηση είναι απόλυτη ή και υπερβολική. Θα το παραδεχτούμε, δικαιολογούμενοι όμως ότι είναι ανάλογη της οργής μας.

Πέραν, πάντως, της αλήθειας που μπορεί να έχει η διαπίστωση αυτή, οφείλουμε να αναγνωρίσουμε ότι είναι προφανές ότι η κριτική μας δεν αφορά τον ΣΥΡΙΖΑ ως όλον. Είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε καλά ποια στρώματα και ποιους αφορά η μετάλλαξη και γνωρίζουμε, μιας και περάσαμε μαζί το θολό ποτάμι, σε ποια σημεία της όχθης του ποταμού βρίσκεται το μεγαλύτερο κομμάτι του προδομένου ΣΥΡΙΖΑ, αυτών που πιστεύουν, έστω και αν αυταπατώνται, ότι εξακολουθούν να σηκώνουν το βάρος της μαχόμενης Αριστεράς απέναντι στην Λερναία Ύδρα.

Γνωρίζουμε ότι τα ερωτήματα μετά από μιαν ήττα είναι πολλά και ότι θέλουν χρόνο και κόπο για να απαντηθούν.

Αυτό όμως δεν μας αφαιρεί την δυνατότητα στο να θέσουμε στο τραπέζι της συζήτησης το καθ' ημάς προφανές.

Την πραγματικότητα, δηλαδή, ότι για την κατάντια του ΣΥΡΙΖΑ δεν είναι κυρίως υπεύθυνοι οι αντίπαλοί του. Το γεγονός, επίσης, ότι η ηγετική ομάδα προσχώρησε στο στρατόπεδο του ιστορικού αναθεωρητισμού και της απαξίωσης της Εαμικής Εποποιίας, υποβαθμίζοντας έως την εκμηδένιση τα εθνικά και γεωπολιτικά ζητήματα, αλλά και το προσφυγικό-μεταναστευτικό, υιοθετώντας μίαν ανεύθυνη, που αγγίζει τα όρια του γελοίου και αφόρητα υποκριτική, δι-εθνιστική τάχα μου, πολιτική, αποτελεί πρόσθετο στοιχείο της ανευθυνότητας και επικινδυνότητάς της.

Είναι θλιβερό να χρεωθεί στον ξένο παράγοντα, που σε τελευταία ανάλυση ξέρεi να κάνει την δουλειά του, η πολιτική δειλία, ο ριψασπιδισμός της ηγετικής ομάδας, του να σηκώνει δηλαδή μέχρι τέλους το βάρος του αγώνα που ιστορικά είχε αναλάβει, μετατρέποντας σε χρόνο ρεκόρ το μεγαλειώδες ΟΧΙ ενός λαού σε κατάπτυστο ΝΑΙ σε όλα.

Η ηγετική ομάδα του ΣΥΡΙΖΑ, χωρίς αιδώ και περίσκεψη, μ' ένα πρωτοφανές πολιτικό coup d'état, αφείρεσε από την Αριστερά και τις δημοκρατικές, πατριωτικές, αντιιμπεριαλιστικές δυνάμεις τον Ιούλιο του 2015 το αποδυναμωμένο αλλά υπαρκτό στοιχείο υπεροχής, το στοιχείο του ηθικού πλεονεκτήματος, επιβεβαιώνοντας την κυρίαρχη στην κοινή γνώμη πεποίθηση ότι όλοι είναι ίδιοι.

Αυτό, λοιπόν, που προφανώς ανελέητα προβάλλει, είναι πως τελικά μια μικρή ομάδα ανεπαρκών πολιτικά, ημιμαθών γραφειοκρατών κατάφερε και επέφερε ένα τόσο καίριο πλήγμα σε έναν κατεξοχήν, αλήθεια, αντιφατικό σχηματισμό, με υπαρκτές εστίες αντιστάσεως και πώς στην συνέχεια κατάφερε να πετύχει την μνημονιακή μετάλλαξη της κυβέρνησης και μεγάλου μέρους του κόμματος, οδηγώντας στην διάλυση τον ΣΥΡΙΖΑ με την μετατροπή του σε ένα τυπικά αρχηγοκεντρικό κόμμα παραγόντων και παραγοντίσκων.

Αυτή είναι η πραγματικότητα. Όμως το γεγονός ότι ύστερα από έξι χρόνια μνημονιακού ζόφου βρισκόμαστε ανάμεσα στις Συμπληγάδες της Νέας Τάξης και του νεοφιλελευθερισμού οφείλει να μας οδηγήσει στο συμπέρασμα ότι η όποια προσπάθεια ανατροπής της κρατούσας κατάστασης προϋποθέτει όσον αφορά τα καθ' ημάς μίαν εκ βάθρων αναδιαμόρφωση έως την τυπική κατάργηση της τρέχουσας πολιτικά χρεωκοπημένης Αριστεράς.

Οφείλουμε ανοιχτά, καθαρά, χωρίς περιστροφές, να παραδεχθούμε ότι καμία, μα καμία, πτέρυγα της Αριστεράς δεν έχει μια λειτουργική, επεξεργασμένη εναλλακτική πρόταση.

Οφείλουμε, επίσης, από την άλλη, ανήκοντας σταθερά στην σχολή ότι «ο αγώνας συνεχίζεται παρ' όλα αυτά», να επαναδιατυπώσουμε την άποψή μας ότι καμιά ήττα δεν είναι οριστική και ότι οι υποτελείς τάξεις δεν έχουν ακόμα πει την τελευταία τους λέξη.

B'

Είναι η ιστορία των ίδιων των «Τετραδίων», κατ' ορισμένους επιλεκτικά ιεραρχημένη, κατ' ημάς συνειδητά και συγκεκριμένα, που επιτάσσει την διαρκή πρόταξη του Κυπριακού, συνδυασμένη άρρηκτα με το ζήτημα του Αιγαίου και της Θράκης, που εξακολουθεί εις πείσμα όλων, να αποτελεί το πρώτιστο εθνικό μας ζήτημα.

Υπ' αυτήν την έννοια η αγωνία μας εν όψει της «προόδου» των συνομιλιών κορυφώνεται δεδομένου του εμφανώς δυσμενούς εξωτερικού συσχετισμού και της επίγνωσης της ενδοτικής λογικής και ανεπάρκειας που καταλήγει στην αδυναμία υπεράσπισης των ζωτικών συμφερόντων της Κυπριακής Δημοκρατίας από μέρους των κυρίαρχων πολιτικών συγκροτημάτων σε Αθήνα και Λευκωσία.

Τα «Τετράδια» έχουν σε πλείστα κείμενά τους στο παρελθόν επισημάνει ότι ανεξάρτητα από τα επιμέρους στοιχεία τακτικισμού, το δεσπόζον στοιχείο της τουρκικής πολιτικής ήταν, είναι και θα είναι η κατάλυση της Κυπριακής Δημοκρατίας και η δημιουργία ενός φρανκενσταϊνικής κατασκευής μεταμοντέρνου υβριδιακού κρατικού μορφώματος, με προεξάρχοντα στοιχεία τον συνομοσπονδιακό (βοσνιακής κοπής) χαρακτήρα, την επιβολή ενός θεσμικού πλαισίου που θα λειτουργήσει νομιμοποιημένο όμως αφετηριακά με διεθνείς όρους και συμβάσεις κατ' εξαίρεσιν παντός διεθνούς και ευρωπαϊκού δικαίου και στο οποίο επικυρίαρχος, αλλά και άμεσος εκτελεστής των παραπάνω θα είναι η Τουρκία «μια χώρα που δεν αγνοεί την Κύπρο για να μπορεί να είναι ενεργή στις παγκόσμιες περιφερειακές πολιτικές», όπως επισημαίνει ο Αχμέτ Νταβούτογλου.

Το πλαίσιο, λοιπόν, είναι σαφές και η προτεινόμενη λύση δεν προβλέπει τίποτα περισσότερο και τίποτα λιγότερο από ένα συνομοσπονδιακής μορφής κρατικό κατασκευάσμα, που θα τελεί υπό τον πολιτικοστρατιωτικό έλεγχο της Τουρκίας, ώσπου να κλείσει ο μακρύς αυτός κύκλος Αλεξανδρεττοποίησης και να ανατείλει η μεγάλη για την Άγκυρα στιγμή όπου η Κύπρος θα προστεθεί στα «επανακτηθέντα εδάφη».

Έχει νόημα να σταθούμε σε ένα μείζον παράδειγμα πολιτικού μας αυτοεγκλωβισμού. Την έννοια της Διζωνικής Δικονομικής Ομοσπονδίας, η οποία παραπέμπει σε μια συνομοσπονδιακή λογική, που θα συγκροτήσουν δυο πολιτικά ισότιμα κρατίδια, προτάσσοντας το στοιχείο της πολιτικής ισότητας των δύο κοινοτήτων (γεγονός που παραπέμπει σε συνομοσπονδία), σε αντίθεση με το στοιχείο της πολιτικής ισότητας των πολιτών που ευθυγραμμίζεται με την βασική δημοκρατική αρχή και προσιδιάζει σε ένα ομοσπονδιακό σύστημα.

Η Δ.Δ.Ομοσπονδία είναι ουσιαστικά ένα νεοαποικιακό κατασκευάσμα που συγκροτεί τους όρους μιας τερατογένεσης με τρεις (3) Βουλές, κυβερνήσεις, Δημόσιες Υπηρεσίες, Αστυνομίες κ.λπ. Είναι μια πρόταση που δεν περιγράφεται μέχρι σήμερα σε κανένα έγκριτο κείμενο Συνταγματικού Δικαίου και που δεν έχει εφαρμοστεί πουθενά, πλην, ίσως της δυστυχούς Βοσνίας. Είναι απορίας άξιο πώς μπορεί να υιοθετείται ή και να αποτελεί πρόταση και δικών μας πολιτικών. Είναι πραγματικά τραγικό ότι αποτελεί σήμερα σημαία του κυβερνητικού ΣΥΡΙΖΑ.

Αυτά είναι τα κυρίαρχα δεδομένα που στοιχειοθετούν την τουρκοβρετανικής εμπνεύσεως πρόταση και των οποίων το νεοαποικιακό υπόβαθρο, την αντιδημοκρατική φιλοσοφία και δομή και την απόλυτη έλλειψη λειτουργικότητας έχουν αναγνωρίσει πλείστοι έγκυροι αναλυτές. Και είναι αυτά ακριβώς που φαίνονται, κατά τρόπο αλλόκοτο, να υποτιμούν οι ημέτερες πολιτικές ηγεσίες. Γιατί, πραγματικά, η στάση της ελλαδικής και ελληνοκυπριακής ηγεσίας μοιάζει, πολλές φορές, όχι απλά ανιστόρητη, αλλά και έξω από κάθε διπλωματική και πολιτική λογική.

Γ'

Ζητώντας μία ειλικρινή συγγνώμη από τους αναγνώστες μας, οφείλουμε όμως, κοιτώντας τους κατάματα να πούμε ότι οι λόγοι καθυστέρησης της έκδοσης των «Τετραδίων» δεν ήταν μόνο πολιτικοί, ήταν και οικονομικοί.

Ο καθείς φυσικά αναλαμβάνει της ευθύνες του, αλλά ο ενεργός αναγνώστης οφείλει να γνωρίζει ότι εάν δεν στηρίξεις με τις δικές σου δυνάμεις ένα εγχείρημα, αυτό ή θα σταματήσει ή θα αναγκαστεί να απευθυνθεί «αλλού».

Εμείς δεν απευθυνθήκαμε «αλλού»· δεν το βάζουμε κάτω και γι' αυτό επαναλαμβάνουμε την έκκληση στηρίξτε μας αν πραγματικά πιστεύετε ότι τα «Τετράδια» ανταποκρίνονται στην φιλοδοξία τους να είναι ένα α-δέσποτο βήμα στην υπηρεσία της ελεύθερης διακίνησης των ιδεών, στην υπηρετήση των προταγμάτων και στόχων της δημοκρατικής, πατριωτικής, διεθνιστικής και ριζοσπαστικής Αριστεράς.

Στο παρόν «αμήχανο» τεύχος προσπαθήσαμε να βρούμε μίαν ισορροπία ανάμεσα σε παλιά και νέα κείμενα και να διευθετήσουμε την κατάσταση με μια σειρά κειμένων που μας είχαν στείλει διάφοροι συνεργάτες που δεν ήταν, τότε υπουργοί του ΣΥΡΙΖΑ.

Ζητάμε την κατανόησή σας για όλα αυτά, όπως και για τα άρθρα που δεν μπορέσαμε να συμπεριλάβουμε στο τεύχος αυτό, ανάμεσά τους και το Αφιέρωμα στον πρόωρα χαμένο φίλο και σύντροφο Σταύρο Κωνσταντακόπουλο.

Τέλος, ευχαριστούμε όλους όσους μας συνέδραμαν και μας βοήθησαν σε μια δύσκολη καμπή. Ιδιαίτερα την Γωγώ Καρκαβέλια και τον Δημήτρη Δεληολάνη κι ας είναι τον περισσότερο καιρό στην Ρώμη.